

fat. 4/4-67

SISÄLLYSLUETTELO

	sivu
Alkusanat	1
I. Kivikausi	2
1. Asuinpaikka	2
2. Esinelöytö	2
3. Epämääräiset kivikautiset löydöt	2
II Ortodoksinen teaseuna ja hautausmaa	3
III Epämääräiset löydöt	4
1. Kuparirahvoja	4
2. Epämääräisiä kuooppia	4

A L K U S A N A T

Toukokuussa 1966 sain Muinaistieteelliseltä toimikunnalta tehtäväkseni suorittaa Värtsilän kunnan esihistoriallisten löytöjen inventoimain Pohjois-Karjalassa. Työni rahoitti Karjalaisen Kulttuurin edistämisseuritus.

Ensiksi keräsin kaikki Muinaistieteellisen toimikunnan esihistoriallisella osastolla olevat tiedot Värtsilän löydöistä. Käydessäni paikkakunnalla heinäkuussa 1966 saatoin paikallistaa vain kaksi löytöpaikkaa - yhden kivikautisen esinelöydön ja ortodoksisen tsaseunan ja hautausmaan paikat. Tämä johtuu siitä, että Moskovan välirauhassa 1944 luovutettiin suurin osa Värtsilän kuntaa Neuvostoliitolle. Paikkakuntalaiset olivat hyvin ystävällisiä ja auttoivat minua parhaansa mukaan.

Käytin Tohmajärvestä ja Värtsilästä tehtyä topograafikarttaa mittakaavassa 1: 1 00 000 vuodelta 1946. Siihen merkitsin edellä mainitut kaksi löytöä.

Turussa 30. maaliskuuta 1967

Pirjo Lahtiperä
Pirjo Lahtiperä

I K I V I K A U S I

1. Auainpaikka

Kylä

Kesänmaa, Kakunkylä.

Löytöpaikka sijaitsee Jänisjärven pohjoislahden rannalla lähellä Niikijärven rajaa. Kesällä 1934 apteekkari Ville Helve oli löytänyt huvilapalstansa rannasta saviastianpalasia, kvartseja ja hiiltä. Vuonna 1935 Sakari Niisi suoritti siellä kaivauksen paikalla. Hän löysi saviastian palasia, talttoja, kaapimia, piin ja kvartseja palasia. Löydöt on luetteloitu KM 9918:1-3 ja KM 10083 : 1-20. Löytöpaikka on nykyään Neuvostoliiton alueella.

2. Esinelöytö

Kylä

Uusikylä

ei ole myytävänä
Mj.1. myy.

Kivikirves KM 5645 Koko 125 x 20 x 20 cm.

Tila

Pitkänkangas RN:o 2

Omistaja

En tiedä, koska tila oli juuri myytävänä.

Esineen löytöpaikka on 4,6 kilometriä etelä-kaakkoon Värtsilän uudesta kirkosta. Esineen on löytänyt maanviljelijä Tauno Parkkinen vuonna 1910 Ojankaivuun yhteydessä. Tarkempia tietoja ei enää ollut saatavissa.

3. Epämuunnelliset kivikautiset löydöt

Värtsilästä on löytynyt seuraavat esineet, joiden löytöpaikka ei enää osattu paikallistaa tai joka oli rajan toisella puolella:

- KM 2143 :1 Keskenkokoinen vasarahirves koko 150 x 65 x 30 mm.

Löydetty Juttunurmelta Värtsilän luota loppupellosesta vuonna 1865.

- KM 2109 : 4 Kivitaltta Koko 107 x 35 x 21 mm. Löydetty pellosta 1882. Löytöpaikka Uusikylä.
- KM 8368 Kaksoistaltta. Emäntä Katri Kämäräinen löytynyt esi-
neen tilalta n:o 3 Kerpiahon palstalta Sarkasojan särvestä 20 cm
syvyydestä hiokkamaasta n. 4 kilometriä pohjoiseen Värtsilän ase-
malta.
- KM 10726 Reikukirveen teelmä. Koko 164 x 38 x 35 mm. Esineen
on löytynyt Emeli Nousiainen Värtsilän Kuhilasvaaranasta Pirtti-
~~niemen~~ kylän Antti Nättäsen talon rantapöydästä n. 150 m kaak-
keon päin auran viikkilehdestä. Maanlaatu on paikalla savipoh-
jaista hiokkaa. Löytö on tehty vuonna 1932.
- Sortavalan museon löytö SM 230 poikkikirves, kapeahko, tasa -
reunainen, paksuniskainen varrelta paksunlainen. Poikkileik-
kaus uloskaartuva. Löytöpaikka Patsolan kylä.
- SM 232 tasataltta, karjalaismallinen varrelta katkennut. Löy-
töpaikka Sääperenjärvi.
- Kuopion museon löytö KM 91 nuolenterä. Löydetty v. 1884 mal-
mia nostettaessa Kaustajärvestä.

II ORTODOKSINEN TSASOUNA JA HAUTAUSMAA

Kylä	<u>Patsola</u>
N:o	Ortodoksinen tsasouna ja hautausmaa.
Tila	Laurila N:o 3
Omistaja	Reino Piireinen, Värtsilä, Patsola.

Löytöpaikka on 2,5 kilometriä länteen Värtsilän uudesta kirkosta. Se sijaitsee Peijonniemi-Patsola maantien varrella Jänisjoesta noin 100 metriä Värtsilään päin. Paikalla on kaksi kukkulaa, joissa on perimätiedon mukaan ollut tsasouna ja tapuli. Paikkaa kutsutaan kalmariuosoksi. Siellä on myös ortodoksinen hautausmaa ollut joskus. Reijo Tirronen mainitsee paikasta kir-
joituksessaan "Muinaislöytöjä Ilomantsin kihlakunnasta."

III EPÄMÄÄRÄISET LÖYDÖT

1. Kuparirahoja.

Niitä on löytynyt ruiskuhuoneen luota 1930-luvulla. Paikka on nykyään rajan toisella puolella.

2. Epämääräisiä kuoppia.

" Uusihyvä N:o 3 Yrjö Koskisen paikalta löytynyt 4 hautakuoppaa". Paikka on nykyään Salsten nimisen henkilön omistamana omakotitalona. Piha on tasoitettu, eikä apikalla ollut enää yhtään kuoppaa havaittavissa.